

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Svenska kyrkans färdplan för klimatet etapp tre - förslag			KS 2026–1178
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Annika Gottberg, Maria Löfgren Gernes	1 oktober 2026	Skriv dokumenttyp	Skriv version

Svenska kyrkans färdplan för klimatet etapp tre

”Lova Herren, min själ! Mäktig är du, Herre, min Gud, i höghet och härlighet är du klädd, du sveper dig i ljus som i en mantel.”

Så ståtligt börjar psalm 104 i Psaltaren. Strax därefter följer en uppräknings av allt det goda som Gud ger, dagligen och stundligen. Gud låter källor rinna upp och ger vatten åt markens vilda djur. Gud låter jorden mättas och gräs växa för boskapen. Gud sänder mörkret och låter solen gå upp när det blir morgon. Då går människan ut ”till sina sysslor och arbetar tills kvällen kommer”.

Psalmen skildrar en skapelse i harmoni. Symboliskt och poetiskt beskriver den världens och människans förutsättningar, både materiellt och existentiellt. Hela skapelsen hänger ihop och är en komplex väv av födelse och död, odling och skörd, utveckling och förnyelse. Ingen del kan leva utan andra delar. Också människan har en plats och uppgift i skapelsen. Hon är sammanlänkad med annan materia och andra varelser; formad av jord från marken som det heter i en av Bibelns skapelseberättelser (1 Mos 2:7).

Teologiskt uttryckt kan vi säga att psalm 104 beskriver människan som medarbetare i Guds skapelse. Historiskt sett kan vi konstatera att människan skött sin uppgift med blandad framgång. Skapelsen behöver respekteras och vårdas för att kunna fortleva. Mark, vatten och naturresurser behöver hanteras med måttfullhet och behärskning. Men i klimatkrisens tid är det uppenbart att denna balans har satts ur spel. Idag ser vi konsekvenserna av hur människan genom århundraden gått över sina egna och skapelsens gränser. Det är särskilt tydligt i relationen mellan människor i överflöd och fattigdom. Priset för västvärldens materiella expansion och konsumtion betalas av människor i andra delar av världen. Klimatkrisen är ingenting som ligger i framtiden – den är redan här. Den är gemensam men orättvist fördelad. Vi ser det i torka, översvämningar, massmigration, överbelastade storstäder, konflikter om begränsade naturresurser och politiska system som sviktar.

Vad är kyrkans uppgift i denna tid? I kyrkoordningen heter det att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen

gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”. Allt annat som församlingen gör ”är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift”. Vi ser att kyrkans arbete med klimatfrågor går tillbaka på denna fundamentala skrivning om församlingens uppdrag och syfte.

På ett handfast plan handlar kyrkans uppgift om att som organisation göra rätt. Här pågår sedan länge ett intensivt arbete, inte minst inom ramen för färdplan för klimatet. Varje dag arbetar församlingar, pastorat, stift och nationell nivå för att Svenska kyrkan ska bidra till en hel värld. En annan viktig uppgift är kunskap och kommunikation. Svenska kyrkan och andra religiösa samfund har en god och ofta unik insyn i hur klimatförändringarna påverkar människors dagliga liv. Våra partnerkyrkor i Indien och Filippinerna berättar om hur extremvärme och översvämningar lamslår hela samhällen. Det är viktig kunskap när en global politik ska utformas med rättvisa och människors utsatthet i fokus. Kyrkans uppgift handlar också om att tillsammans med andra – kyrkor, religiösa samfund, organisationer och politiska företrädare inom och utanför landets gränser – föra samtal om vilka värden som ska bygga liv och samhällen. Det handlar om alla människors rätt till ett värdigt liv. Den livsstil som råder i vår del av världen är inte längre möjlig, utan måste ersättas av mer hållbara värden och sätt att leva. Människan behöver hela skapelsens livsväv för sin existens.

I Ett biskopsbrev om klimatet konstaterar Svenska kyrkans biskopar att det som gör klimatfrågan existentiellt svårhanterad är ”att den är diffus och konkret på samma gång”. Klimatfrågan rymmer ett kollektivt ansvar och långa tidslinjer som kan göra ämnet abstrakt. Samtidigt är den konkret och tiden är oroande kort. ”När denna spänning mellan diffust och konkret förblir obearbetad uppstår lätt en blandning av passivitet och resignation – en sorts klimatdepression som lägger hinder i vägen för den handlingskraft som behövs idag”, skriver biskoparna.

I Svenska kyrkans teologiska tradition har förkunnelsen en särställning. Orden eller språket är de verktyg vi har för att tala om verkligheten så som den faktiskt ser ut. Så är det också i klimatkrisens tid. Att beskriva den globala uppvärmningens orsaker och djupgående konsekvenser är att utkräva ansvar för den situation där världen befinner sig. Det är samtidigt ett sätt att bryta det känsloläge som biskopsbrevet kallar klimatdepression. En realistisk verklighetsbeskrivning, hur svårsmält den än är, ger möjlighet att handla vilket i sin tur löser upp passivitet och hopplöshet. Ord och handling står inte i motsats till varandra, utan klargör och driver på i samma riktning.

Att tala klarspråk om ansvar och behovet av handling är nödvändigt, men kyrkans uppdrag är inte i första hand att tala om människans misslyckande, brister och fel grepp. I evangelisk luthersk tradition är ordens uppgift alltid att befria. Traditionellt uttryckt talar vi om att förlåta synd och lösa människan från den skuld som tynger henne. Biskoparna påminner om

gudstjänstens logik som också är förkunnelsens logik. I gudstjänstens syndabekännelse erkänner vi att vi har del av världens bortvändhet från Gud. I förlåtelsen lyfts skulden av och vi kan räta på ryggen. ”Evangeliet gör det lättare att andas”, skriver teologen Gustaf Wingren.

Martin Luther beskriver en rörelse från Gud till medmänniskan. När jag får förlåtelse och befrias från min skuld, befrias jag också från min självupptagna oro att inte räcka till eller vara god nog. Då kan mitt intresse och engagemang riktas utåt, mot världen och medmänniskan. Poängen med denna reformatoriska rörelse (från Gud till medmänniskan) är att arbetsuppgifter inte behöver sökas. Medmänniskan står framför oss. Gud ger oss upprättelse och frihet att bistå medmänniskan i våra vanliga liv. Traditionellt talar vi om att tjäna vår nästa. Ordet ”kallelse” uttrycker denna grundläggande teologiska insikt: att vi är kallade att tjäna i de sammanhang vi befinner oss. Tillspetsat uttryckt kan vi säga att nästan har rätt till min tjänst.

I klimatkrisens tid behöver vi inte leta efter vår nästa. Medmänniskan finns över hela jorden och hennes behov framträder tydligare än någonsin och med glasklar skärpa. Men tanken på nästan är vidare än så. Idag är hela skapelsen vår nästa som ropar efter handling. Det är en kallelse som är omöjlig att inte höra.

Färdplanens förutsättningar

Svenska kyrkans färdplan för klimatet initierades genom ett beslut av kyrkomötet 2018, och antogs av kyrkostyrelsen 2019 efter en gemensam beredning av Svenska kyrkans nationella nivå och stiftens. Färdplanen skapar en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar på biskoparnas uppmaningar i Ett biskopsbrev om klimatet.

Färdplanen har tre övergripande effektmål som ska uppnås senast år 2030. Klimatfrågan är närvarande i de flesta av kyrkans verksamheter, såsom i den grundläggande uppgiften, fastighetsförvaltning, begravningsverksamhet, inköp och i det internationella arbetet. För att tydliggöra hur olika verksamheter kopplar till färdplanen har den delats in i åtta målområden. Vägen till effektmålen år 2030 är också uppdelad i tre etapper. Den första etappen pågick från 2020 till och med 2023, den andra från 2024 till och med 2027 och den sista pågår från 2028 till och med 2030. För varje etapp uppdateras etappmålen. Målen i färdplanen ska uppfyllas gemensamt av församlingar och pastorat, stift och den nationella nivån. Det kräver att alla bidrar, men bidragen kan se ut på olika sätt. Det är centralt att samverka, och att både dela med sig av och anamma varandras goda lösningar. Församlingar och pastorat har en hög grad av självbestämmande och fattar egna verksamhetsrelaterade beslut. Stiftens roll är att främja och ha tillsyn över församlingar/pastorat. Den nationella nivån stödjer stiftens arbete. På klimatområdet innebär det att den nationella nivån och stiftens stödjer, främjar och inspirerar

ett klimatarbete för hela Svenska kyrkan och arbetar för att bidra till att uppnå målen i egen verksamhet.

Klimatnödläget påverkar livsvillkor och rättigheter globalt. Svenska kyrkans arbete förenar därför även lokalt engagemang med globalt ansvar, bland annat genom samarbeten inom Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och ACT-alliansen samt inom ramen för Ecumenical Decade of Climate Justice Action¹.

Etappmålen kan uppfyllas genom en mängd olika åtgärder, som kan genomföras av församlingar, pastorat, stift, prästlönetillgångarna och den nationella nivån. På hållbarhetsportalen på Kornet (intranätet) finns exempel på åtgärder, vägledningar och verktyg som stödjer genomförandet av färdplanen. Viktigt är att även arbeta innovativt genom att prova nya metoder, arbetssätt och tekniker. För att säkerställa ett långsiktigt och verkningsfullt genomförande är det avgörande att klimatarbetet bedrivs systematiskt och att färdplanen integreras i kyrkans styrande dokument så att arbetet blir en tydlig del av den ordinarie styrningen och uppföljningen. Svenska kyrkans miljödiplomering är ett verktyg för systematiskt arbete som kan användas för samtliga målområden. Stift och församlingar uppmuntras att följa upp sin klimatpåverkan. Det sammantagna resultatet av arbetet följs upp, utvärderas och kvalitetssäkras kontinuerligt av den nationella nivån och stift genom enkäter, uppföljningssystem och datainhämtning. Uppföljningsmetoder och redovisning vidareutvecklas allteftersom mer kunskapsunderlag blir tillgängliga.

Synergier och målkonflikter

Klimatarbetet är nära kopplat till frågor som biologisk mångfald, mänskliga rättigheter och social hållbarhet. Genom att integrera perspektiv som grön diakoni och klimaträttvisa kan arbetet ge bredare positiva effekter, samtidigt som målkonflikter behöver hanteras. Klimatinsatser som exempelvis minskad energianvändning, förändrade konsumtionsmönster och klimatanpassning bidrar inte bara till minskade utsläpp utan också till stärkt resiliens och beredskap samt förbättrade livsvillkor. Synergieffekter och målkonflikter som gäller beredskap beaktas. Färdplanen bidrar till Agenda 2030 och kyrkans uppdrag att värna skapelsen. Samtidigt krävs fortsatt samverkan – inom kyrkan, med externa aktörer och i globala nätverk.

¹ [Ecumenical Decade of Climate Justice Action | World Council of Churches](#)

Effektmål 2030

- Svenska kyrkan ska vara klimatneutral senast år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen. Målet ska till största delen nås genom utsläppsminskningar inom Svenska kyrkans egen verksamhet samt andra insatser för omställning nationellt och globalt².
- Svenska kyrkan ska i ökad utsträckning verka för den värderingsförändring som vi som mänsklighet behöver åstadkomma och lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen.
- Svenska kyrkan ska, bland annat genom Act Svenska kyrkan, stärka stödet till de människor som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter trots att de bidragit till dem allra minst.

Målområden

1 Kyrkans uppdrag

Klimatfrågan är central för Svenska kyrkan eftersom den berör människans relation till Gud, medmänniskan och skapelsen. Målsområdet handlar om värderingar, rättvisa, livssyn och berättelser om ett gott liv inom planetens gränser. I detta ingår att röra sig i riktning mot en skapelseorienterad livsförståelse, där människan är en del av Guds skaparverk och naturens rättigheter bejakas. I ett samhälle präglad av klimatkris och ojämlikhet finns ett stort behov av hopp, mening och rättvisa. Kyrkan ska integrera klimatansvaret i hela sitt uppdrag – gudstjänst, undervisning, diakoni och mission – och bidra till långsiktig värderingsförändring i både ord och handling. Arbetet har starka kopplingar till diakoni, internationellt arbete och utbildning. Samverkan behövs med andra kyrkor, trossamfund och samhällsaktörer i Sverige och globalt.

Till och med 2030 ska

1.1 Svenska kyrkan vara en modig röst för rättvis omställning och klimaträttvisa med omsorg om hela skapelsen, som i ord och handling tar sitt ansvar lokalt och globalt.

1.2 sättet att arbeta med den grundläggande uppgiften medvetet bidra till de beteende- och värderingsförändringar som krävs för skapelsens återupprättelse.

1.3 samverkan med andra samhällsaktörer, kyrkor och trossamfund, både lokalt och globalt, bidra till de beteende- och värderingsförändringar som krävs för skapelsens återupprättelse.

1.4 all verksamhet genomförs av ett aktivt arbete för klimaträttvisa.

² Eventuella kompensatoriska åtgärder för resterande utsläpp när alla möjliga utsläppsminskningar är uttömda, kommer att undersökas vidare. Återstående utsläpp kan exempelvis härröra från produktionsprocesser för material och produkter som Svenska kyrkan köper in, och som återstår även när hållbarhetskrav har ställts vid inköp. Svenska kyrkan är beroende av att aktörer i omvärlden också ställer om sina processer.

1.5 färdplanen vara integrerad i systematiskt arbete såsom, verksamhetsplanering och uppföljning samt i styrande dokument. Det gäller exempelvis i församlingsinstruktion, visitation, lokalförsörjningsplan och riktlinjer för begravningsverksamheten.

2 Energianvändning och byggnader

Energianvändningen i Svenska kyrkan står för en betydande del av kyrkans samlade klimatpåverkan. Målområdet, som handlar om att minska energianvändningen i kyrkans byggnader, kräver ett aktivt arbete med beteendeförändringar, långsiktig planering och effektiv användning av energi. I samhället är energieffektivisering avgörande för att minska utsläppen, stärka motståndskraften och frigöra resurser. Därför behöver också kyrkan arbeta med energifrågor som en naturlig del av den dagliga verksamheten - där både teknik och våra beteenden spelar roll. En minskad energianvändning frigör också ekonomiska resurser, som i stället kan läggas på kyrkans grundläggande uppgift och kärnverksamhet. Arbetet kräver ett samspel mellan fastighetsförvaltning, ekonomistyrning och hänsyn till kulturella värden i kyrkorna. Samverkan behövs med energiexperter, leverantörer och andra offentliga och ideella fastighetsägare.

Till och med 2030 ska

2.1 den totala köpta energimängden per kvadratmeter för uppvärmning och el i byggnader genom effektivisering ha minskat med minst 8 procent per år. Det motsvarar en maximal genomsnittlig energianvändning på 90 kilowattimmar per kvadratmeter (kWh/m²) per år för uppvärmda ytor vid etappens slut.

2.2 samtliga fossila bränslen för uppvärmning vara helt utfasade.

2.3 samtliga enheter inom Svenska kyrkan ha gjort aktiva val av förnybar el. Om möjligt ska elen vara märkt Bra Miljöval.

2.4 krematorieverksamheten använda uteslutande förnybara stödbränslen och utsläppen från stödbränslet uppgå till maximalt 15 kilogram koldioxidekvivalenter (kg CO₂e) per kremation.

2.5 den uppvärmda lokalytan ha minskat med 25 procent jämfört med 2018.

3 Produktion av förnybar el

Omställningen till förnybar energi bidrar till färdplanens mål om klimatneutralitet. Det handlar om att producera och möjliggöra mer förnybar el, främst genom sol- och vindkraft, på kyrkans byggnader och mark.

I samhället i stort behövs mer förnybar el för att ersätta fossila bränslen och säkra en framtida energiförsörjning. Kyrkan kan bidra genom att använda sina resurser och sitt långsiktiga perspektiv, både genom egen elproduktion och i samarbete med andra.

Arbetet bör ske med höga krav på hållbarhet och hänsyn till sociala och ekologiska värden. Målområdet hänger också ihop med energianvändning, markförvaltning och krisberedskap. För att lyckas krävs både samarbete inom kyrkan samt samarbete med externa aktörer som energibolag, myndigheter och lokala aktörer.

Målområdet vänder sig till församlingar, pastorat, stift och kyrkokansliet medan målområde 8 (Förvaltning av skog och mark) hanterar storskalig elproduktion inom prästlönetillgångarna.

Till och med 2030 ska

3.1 samtliga enheter inom Svenska kyrkan ha investerat i egen förnybar elproduktion, antingen i egna eller andelsägda anläggningar.

3.2 produktionen av förnybar el från egna eller andelsägda anläggningar ha ökat med totalt minst 6 gigawattimmar (GWh) per år, vilket innebär att den totala förnybara elproduktionen vid etappens slut motsvarar minst 15 procent av elanvändning.

4 Resor och transporter

Hur vi reser och transporterar oss gör stor skillnad för klimatet. Genom att resa mindre, välja fossilfria alternativ och underlätta för medarbetare att pendla hållbart kan vi minska våra utsläpp och bidra till omställningen i samhället. Det handlar om allt från färre flygresor till bättre förutsättningar att göra hållbara val i arbetsvardagen. Med tydliga riktlinjer, ett aktivt arbetsgivaransvar och stöd för nya beteenden kan vi ställa om tillsammans. Arbetet går hand i hand med digitalisering, en god arbetsmiljö och kyrkans värdegrund. Omställningsarbetet stärks genom samverkan med leverantörer, organisationer och andra aktörer.

Till och med 2030 ska

4.1 100 procent av alla resor med bil vara fossilfria.

4.2 antalet resor med privat bil i tjänsten ha minskat med 25 procent under etappen.

4.3 antalet resor med inrikes flyg och flyg till Europa ha minskat med minst 80 procent från 2018.

4.4 antalet resor med interkontinentala flyg ha minskat med minst 25 procent från 2018.

5 Begravningsverksamhet

Begravningsverksamheten är viktig för Svenska kyrkan och kyrkan ansvarar för majoriteten av Sveriges begravningsplatser. Målområdet handlar om att sköta kyrkogårdar och begravningsplatser på ett klimatsmart sätt som samtidigt värnar biologisk mångfald. I samhället är hållbar förvaltning av gröna miljöer central för både klimat och livsmiljö. Kyrkan bör minska utsläpp från maskiner och transporter, främja återbruk och utveckla naturvärden i den dagliga förvaltningen. Arbetet stärker kyrkans lokala närvaro och kopplar samman klimatansvar med omsorg om människor i sorg. Synergier finns med biologisk

mångfald, kulturarv och lokalsamhälle. Samverkan krävs med leverantörer, kommuner och andra huvudmän.

Till och med 2030 ska

5.1 alla maskiner och transportfordon drivas 100 procent fossilfritt, skötselmetoderna vara resurseffektiva och därtill främja den biologiska mångfalden.

5.2 Svenska kyrkan samverka, såväl lokalt, regionalt som nationellt, för en hållbar krematorieverksamhet.

5.3 alla transporter av stoft och aska som bekostas av Svenska kyrkans begravningsverksamhet vara fossilfria och resurseffektiva.

5.4 mängden restavfall från begravningsverksamheten minska med 20 procent genom såväl aktivt internt arbete som involvering av besökare och externa aktörer.

6 Konsumtion och investeringar

Svenska kyrkans samlade konsumtion och investeringar står för en betydande del av vår miljö- och klimatpåverkan. Därmed bär kyrkan ett ansvar, men också en möjlighet, att bidra till omställningen mot ett hållbart och rättvist samhälle. Hur vi använder våra resurser – vad vi köper och hur vi förvaltar vårt kapital – har stor betydelse för skapelsen och människors livsvillkor.

För Svenska kyrkan innebär hållbar konsumtion att göra medvetna val – genom att arbeta systematiskt med inköpsrutiner, ställa tydliga hållbarhetskrav, främja cirkulära lösningar samt ta vara på och vårda de resurser som redan finns.

Arbetet med konsumtion och investeringar hänger nära samman med kyrkans ansvar att vara en god förvaltare. Genom samverkan med andra aktörer – såsom leverantörer, kapitalförvaltare och civilsamhället – kan Svenska kyrkan vara en positiv kraft som bidrar till mer hållbara affärsmodeller och konsumtionsbeteenden i den nödvändiga klimatomställningen.

Till och med 2030 ska

6.1 ökat delande och återbruk prioriteras framför nyinköp. Vid inköp väljs hållbara produkter.

6.2 klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen minimeras genom att mängden matavfall minskar, och växtbaserade livsmedels prioriteras.

6.3 en förflyttning ske mot ett mer hållbart inköpsbeteende genom olika systematiska inköpsprocesser, såsom att ha utsedda inköpsansvariga samt ökad användning av riktlinjer och skriftliga avtal.

6.4 klimatpåverkan från entreprenader systematiskt minimeras genom att i varje förstudie identifiera minst fem konkreta utsläppsreducerande åtgärder som integreras i upphandling och genomförande. Vid nybyggnation ska det framgå av beslutsunderlaget att lokalbehovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

6.5 antal enheter som har investerat kapital i Ethosfonderna öka.

6.6 antalet enheter som gör långsiktiga kapitalplaceringar i linje med Svenska kyrkans finanspolicy för kapitalförvaltningen på den nationella nivån öka.

7. Klimatanpassning och krisberedskap

Klimatanpassning är viktig för Svenska kyrkan eftersom klimatförändringar påverkar människor i hela världen. Särskilt utsatta är människor i globala Syd, men även i Sverige ser vi en betydande påverkan som också kan drabba vår egen verksamhet och det kyrkliga kulturarvet. Målnområdet handlar om att stärka motståndskraften mot klimatkrisens effekter både i Sverige och i världen - genom insatser för att förebygga och hantera klimatrelaterade händelser som exempelvis översvämningar och värmeböljor.

Kyrkan bör arbeta systematiskt med riskanalyser, lokalförsörjningsplaner och robusta lösningar för byggnader och verksamhet. Arbetet ska präglas av solidaritet och rättviseperspektiv, med medvetenhet om att alla inte har samma möjlighet att anpassa sig. Klimatanpassning samspelar med fastighetsförvaltning, energi, diakoni och beredskap. Samverkan kan även behövas med myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer.

Till och med 2030 ska

7.1 en övergripande handlingsplan finnas för församlingsägda fastigheter, för att hantera akuta och långsiktiga risker kopplat till ett förändrat klimat.

7.2 beredskapsarbetet inom Svenska kyrkan även inkludera kriser orsakade av extrema väderhändelser eller ett förändrat klimat.

7.3 begravningsverksamheten vara säkrad under väderrelaterade händelser.

7.4 rättvisaspekten vara integrerad i arbetet med klimatanpassning, så att solidaritet med klimatsårbara individer, grupper och samhällen aktivt främjas på lokal och global nivå.

8 Skog och mark

Svenska kyrkans skogs- och markförvaltning är central för klimatarbetet eftersom den påverkar kolinlagring, biologisk mångfald och ekosystemens motståndskraft. Förvaltningen är även central då jorden och skogen bidrar med viktig råvara, i form av förnybara produkter, som minskar beroendet av fossila produkter. Målnområdet handlar om att balansera

klimatnytta, naturvärden, liksom social och kulturell hänsyn i ett förändrat klimat. I samhället är hållbart jord- och skogsbruk avgörande för både klimatet och den biologisk mångfalden. Kyrkan ska arbeta långsiktigt och kunskapsbaserat med uppföljning av skogsbrukets kolbalans och gemensamma mål. Arbetet ska också beakta urfolks rättigheter i enlighet med principen om fritt och informerat förhandssamtycke samt främja renskötsel och stärka livsvillkoren för samer och tornedalingar, kväner och lantalaiset. Målnområdet har starka kopplingar till biologisk mångfald, energifrågor och rättvisa.

Till och med 2030 ska

8.1 produktion av förnybar el, motsvarande den totala årliga användningen i kyrkans byggnader, vara i projekt- eller produktionsfas på prästlönetillgångarnas marker. Produktionen kan omfatta både egna anläggningar och anläggningar som drivs av andra aktörer på prästlönetillgångarnas marker.

8.2 prästlönetillgångarna bidra till och samverka för forum för kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och gemensamma projekt för fossilfritt och hållbart jordbruk för sina gårdsarrendatorer.

8.3 prästlönetillgångarnas skogsbruk sträva efter fossilfrihet i skötsel och transporter.

8.4 prästlönetillgångarna sträva efter att tillvarata den brukade skogens produktionspotential för ökad klimatnytta på kort och lång sikt. Detta ska göras baserat på uppdaterade kunskaper och vetenskap. Samtliga åtgärder för klimatnytta inom prästlönetillgångarnas förvaltning ska balansera andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

8.5 prästlönetillgångarna vidta aktiva åtgärder för klimatanpassning som kan öka skogarnas och jordbruksmarkens motståndskraft, återhåtnings- och utvecklingsförmåga och minska klimatförändringarnas skadliga effekter.

Begreppsförklaringar

ETHOSFONDERNA

Ethosfonderna är skräddarsydda, exklusiva fonder för alla Svenska kyrkans enheter. De har tagits fram av nationell nivå, tillsammans med SEB och Robeco, utifrån vår finanspolicys krav på etisk och hållbar förvaltning. Dessa är Ethos aktiefond Sverige, Ethos räntefond Sverige och Ethos aktiefond Global. De har låga avgifter och riktar sig särskilt till stift och församlingar.

HÅLLBARA INKÖSPROCESSER

En hållbar inköpsprocess handlar om att inköp som görs ska beakta hållbarhetsrisker utifrån dess risker för negativ påverkan på människor och miljö. Det sker genom att säkerställa att rutiner för inköp är grundade i policyer, att kompetens, resurser och organisatoriskt stöd finns tillgängliga för den som gör inköpet, samt genom kravställan på leverantörer och uppföljning av de inköpsavtal som ingåtts.

KLIMATRÄTTVISA

Klimaträttvisa handlar om att alla politiska åtgärder som görs för att hantera klimatförändringar ska ha mänskliga rättigheter som utgångspunkt. Detta innebär att de länder som släppt ut mest ska ta sitt ansvar. Att sårbara människor och samhällen, som i de flesta fall bidragit minst till utsläppen men som drabbas mest, ska ha rätt till stöd för anpassning, omställning och kompensation för förluster och skador till följd av klimatförändringarna. (Denna definition bygger på den som används av Mary Robinson Foundation [www.mrfcj.org/principlesof climate justice](http://www.mrfcj.org/principlesofclimatejustice)).

MÄNNISKOCENTRERAD LIVSFÖRSTÅELSE

En människocentrerad livssyn har människan som utgångspunkt, till skillnad från en livssyn som utgår från att skapelsen ska ses som en helhet. I Ett biskopsbrev om klimatet beskriver Svenska kyrkans biskopar en människocentrerad livssyn (samma som en antropocentrisk livssyn) som en som förnekar människans beroende av Skaparen och övriga skapelsen, där den ickemänskliga skapelsen blir ett medel för att maximera mänsklig nytta

NATURENS RÄTTIGHETER

Naturens rättigheter handlar om att naturen betraktas som en del av en rättsgemenskap och inte bara som en resurs för människan. Perspektivet innebär att hela skapelsen har ett egenvärde och att människan är en del av denna helhet med ett ansvar att leva i samklang med naturen. I Svenska kyrkans teologiska arbete lyfts detta som ett sätt att ompröva människans relation till skapelsen i klimatkrisens tid. Det innebär ett skifte från att se naturen som något som kan utnyttjas till att se den som något som kan ha egna rättigheter och som bör skyddas. Enligt: [Naturens rättigheter - Svenska kyrkan](#).

RÄTTVIS OMSTÄLLNING

Rättvis omställning innebär att övergången till ett hållbart och fossilfritt samhälle ska ske på ett sätt som är socialt rättvist och tar hänsyn till människors livsvillkor. Klimatomställningen är nödvändig men den måste genomföras så att människor inte drabbas orimligt hårt när nya system utformas och gamla strukturer avvecklas. Begreppet används i huvudsak för att prata om och definiera den

omställning som behöver ske i globala Nord. Rättvis omställning är alltså inte samma som begreppet klimaträttvisa.

SKAPELSENS ÅTERUPPRÄTTELSE

Skapelsens återupprättelse handlar om att hela skapelsen ska helas, förvandlas och återfå sin rätta balans i relation till Gud, människan och allt levande. Det är ett grundläggande mål i kyrkans uppdrag. I Svenska kyrkans formulering knyts begreppet till församlingens syfte: att Guds rike ska utbredas och att skapelsen återupprättas. Det innefattar både en andlig dimension av försoning och helande och en konkret dimension av att värna natur, klimat och livsvillkor. Samtidigt bär begreppet på ett framtidshopp, för återupprättelsen av skapelsen är ytterst Guds verk och hör samman med Kristi återkomst. Kyrkans arbete för försoning, rättvisa och omsorg om livet är därför både ett deltagande i det Gud redan gör och ett vittnesbörd om det som Gud en gång ska fullborda.

SMYGANDE KRISER

Smygande kriser är långsamt verkande hot som kan övergå till akuta samhällskriser om de inte hanteras i tid, som klimatkrisen, pandemier, spridning av multi resistenta bakterier, migration och cyberhot.

URSPRUNGSMÄRKNING EL OCH BRA MILJÖVAL EL

Alla elhandelsbolag är enligt lag skyldiga att redovisa ursprunget på den el man säljer, med hjälp av ursprungsgarantier. Därmed kan kunder exempelvis välja att köpa el av förnybart ursprung. Ursprungsmärkningen ställer inga övriga miljökrav. Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens miljömärkning av produkter och tjänster. Bra Miljöval el ställer krav som exempelvis skyddar djur och natur, och ställer krav på att användning av biobränsle i energiproduktionen ska vara certifierat.